ZBIERKA ZÁKONOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1949

Vyhlásené: 30.05.1949 Vyhlásená verzia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

123.

Vládne nariadenie

zo dňa 10. mája 1949,

ktorým sa vydáva organizačný štatút národného dopravného podniku „Československé železnice, národný podnik“.

Vláda Československej republiky nariaďuje podľa § 25 zákona zo dňa 22. decembra 1948, č. 311 Sb. , o národných dopravných podnikoch:

Diel I.
Všeobecné ustanovenia.

§ 1.
Firma a sídlo podniku.

(1) Firma podniku znie „Československé železnice, národný podnik“.

(2) Sídlom podniku je Praha. Podnik je oprávnený zriaďovať vedľajšie (pobočné) závody v cudzine.

§ 2.
Značenie podniku. Vyhlášky.

(1) Firma podniku sa značí tak, že k jej vytlačenému alebo kýmkoľvek napísanému zneniu pripojí svoj vlastnoručný podpis riaditeľ podniku alebo zastupujúci ho úradník (§ 27).

(2) Oznamy, určené užívateľom služieb podniku, uverejňuje podnik, pokiaľ osobitnými predpismi nie je určené inak, spôsobom, ktorý určí Ministerstvo dopravy vyhláškou v Úradnom liste Československej republiky.

§ 3.
Predmet podnikania.

(1) Podnik prevádza dopravu osôb a vecí železnicou.

(2) Podnik vykonáva alebo obstaráva samostatne všetky práce a pomocné úkony, ktoré slúžia predmetu jeho podnikania alebo vybudovaniu a udržovaniu jeho zariadení, okrem rozvojových investícií, napr. práce projekčné, stavebné, skúšobné a remeselnícke každého druhu, a podľa potreby zriaďuje a prevádza pre to osobitné pomocné závody, najmä

a) na všetky opravy vlastných i cudzích železničných vozidiel, stavebných, dorozumievacích, zabezpečovacích a iných prevádzkových zariadení, ako i na výrobu alebo opravu ich náhradných súčiastok (dielne a opravovne),

b) na výrobu kameňa, štrku a piesku (lomy, štrkovne a pieskovne),

c) na tlač cestovných lístkov a tlačív, ako i na všetky rozmnožovania (tlačiarne, planografie a pod.) pre potrebu vlastnej prevádzky s vylúčením akejkoľvek činnosti tohto druhu pre potreby iných osôb ako podniku,

d) na výrobu ľadu (chladiarne),

e) na výrobu svietiplynu pre osvetľovanie železničných vozov.

(3) Ako vedľajšie prevádza podnik činnosti, obľahčujúce jeho podnikanie alebo slúžiace prepravcom a cestujúcim alebo starostlivosti o vlastných zamestnancov, i keby inak na ne bolo treba osobitné živnostenské oprávnenie, a to s výnimkou činností, uvedených ďalej pod č. 1, písm. f) a č. 6 len vo vozidlách podniku, na staniciach alebo na prevádzkových pozemkoch a v prevádzkových budovách podniku, pričom najmä

1. zriaďuje a prevádza
   a) živnosti hostinské a výčapnícke (§ 16 živnostenského poriadku a § 23 živnostenského zákona),
   b) živnosti obchodné na predaj cestovných potrieb, pamiatkových predmetov, jedál a nápojov každého druhu a ovocia,
   c) šatne, úschovne batožín a bicyklov a nosičskú službu,
   d) umyvárne, kúpele, holiarne a podobné hygienické zariadenia,
   e) kiná,
   f) informačné a iné kancelárie, ktoré sledujú získanie prepravy, počítajúc v to tarifné zpravodajne, predajne taríf a cestovné lístky a odbavovne batožín a zásielok,
2. sprostredkuje poistenie cestujúcich, batožín a tovaru,
3. obstaráva predaj kníh, časopisov a iných publikácií,
4. prevádza automatické váhy každého druhu,
5. robí reklamu pre iné podniky,
6. buduje a prevádza zariadenia pre starostlivosť o vlastných zamestnancov (nocľaháreň, stravovne, zotavovne, predajne spotrebného tovaru, závodné kuchyne, ústavy na odborné školenie a pod.).

(4) Pokiaľ činnosti, uvedené v ods. 3, majú povahu živnosti, platia na ich prevodzovanie príslušné ustanovenia živnostenského poriadku (zákona).

(5) Podnik je oprávnený dopravovať písomnosti vo vzájomnom služobnom styku orgánov svojej výkonnej správy (§ 28), pokiaľ ho sprostredkujú jeho vlastní zamestnanci jeho dopravnými prostriedkami, ako i zriaďovať, udržovať a prevádzať dorozumievacie zariadenie na vozidlách pre vlastnú podnikovú potrebu alebo pre potrebu cestujúcich, ak dostane na to príslušné úradné povolenie.

§ 4.
Podnikový znak.

(1) Podnik je oprávnený trvale verejne užívať:

a) vlastnícku značku „ČSD“,

b) osobitný podnikový znak,

c) štátny znak samostatne alebo v podnikovom znaku.

(2) Úprava a spôsob užívania podnikového a štátneho znaku podliehajú schváleniu ministerstiev dopravy a vnútra.

Diel II.
Hospodárstvo podniku.

§ 5.
Všeobecné zásady hospodárenia.

(1) Podnik treba viesť podľa zásad obchodného podnikania. Usporaduje svoju prevádzku tak, aby v odbore železničnej dopravy čo najlepšie a najhospodárnejšie uspokojoval dopravné potreby v štáte.

(2) Podnik určuje svoje prepravné úlohy a upravuje rozsah, druh a spôsob prevádzky a investičnú činnosť tak, ako to vyžaduje splnenie celoštátneho dopravného plánu ako súčiastky jednotného hospodárskeho plánu.

(3) Podnik udržuje svoje zariadenia v riadnom stave, obnovuje ich primerane podľa potrieb prevádzky a doplňuje a zdokonaľuje ich v medziach hospodárskej účelnosti a únosnosti so zreteľom na technický pokrok.

§ 6.
Financovanie prevádzky.

(1) Výdavky, súvisiace s prevádzkou, uhradzuje podnik z vlastných prevádzkových prostriedkov. Ak tieto prostriedky nestačia, obstará si podnik potrebné finančné prostriedky so súhlasom ministerstiev dopravy a financií úverom (prevádzkový úver).

(2) Pri zadovažovaní prevádzkového úveru smie byť podnik v obchodnom spojení len s bankou pre prevádzkový úver.

(3) Prostriedky, určené na prevádzkové účely, nesmie podnik použiť na financovanie investícií.

§ 7.
Financovanie investícií.

(1) Na úhradu nákladov na investície použije podnik prostriedky, získané prevádzaním odpisov (§ 8); ak tieto prostriedky nestačia, obstará si podnik ďalšie prostriedky na investície so súhlasom ministerstiev dopravy a financií úverom v Investičnej banke, národnom podniku v Prahe, podľa smerníc vydaných Ministerstvom financií po dohode s Ministerstvom dopravy.

(2) Podnik nesmie použiť prostriedky, určené na investičné účely, ani prechodne na iné účely.

§ 8.
Odpisy.

Podnik je povinný prevádzať odpisy investícií podľa odpisového plánu, ktorý schváli Ministerstvo dopravy po dohode s Ministerstvom financií; prostriedky, získané odpismi použije podnik na obnovu svojich investícií (§ 7, ods. 1).

§ 9.
Scudzenie a zaťaženie nehnuteľností.

Podnik smie scudzovať alebo zaťažovať svoje nehnuteľnosti nanajvýš do sumy, ktorú všeobecne určí Ministerstvo dopravy po dohode s Ministerstvom financií; scudziť alebo zaťažiť nehnuteľnosti nad túto sumu smie podnik len so súhlasom ministerstiev dopravy a financií.

§ 10.
Platobný styk.

Podnik je povinný konať svoje platy prevodom zo svojho účtu v banke pre prevádzkový úver (§ 6, ods. 2). Platenie v hotovosti je prípustné len podľa smerníc, ktoré vydá Ministerstvo financií. Hotovosti, presahujúce výšku prípustnú podľa týchto smerníc, je podnik povinný odvádzať na svoj účet v banke pre prevádzkový úver. Pre styk s touto bankou môže podnik používať služby Poštovej sporiteľne.

§ 11.
Štátny investičný príspevok.

(1) Na investície, určené jednotným hospodárskym plánom, prispeje štát podniku, ak sú tieto investície podnikané vo verejnom záujme a ak by náklady na ne presiahly hospodárske možnosti podniku, a to pokiaľ by náklady na ne boly hospodársky neúnosné. Výšku tohto investičného príspevku a spôsob jeho poskytnutia určí vláda pred začatím príslušných investícií, t.j. zásadne pred schválením investičného programu a investičného rozpočtu. Za toho istého predpokladu, tým istým spôsobom a v tej istej miere prispeje štát podniku na zúročenie a umorovanie pôžičiek na investície, dojednaných do dňa zriadenia podniku a ním prevzatých (§ 4 a § 8, ods. 3 zákona zo dňa 22. decembra 1948, č. 311 Sb. , o národných dopravných podnikoch, v ďalšom len „dopravný podnikový zákon“).

(2) O náhrade nákladov na investície, ktoré podnik vykoná v záujme obrany štátu, platí ustanovenie § 121 zákona zo dňa 20. mája 1937, č. 86 Sb. , o železniciach (železničného zákona).

§ 12.
Náhrada strát z osobitných služieb.

(1) Za plnenie prepravných, tarifných alebo iných záväzkov a úkonov, uložených štátom alebo vykonávaných v naliehavom záujme národného hospodárstva alebo v inom dôležitom štátnom záujme, ktoré presahujú mieru obvyklú v obchodnom podnikaní a za ktoré sa podniku nedostane priama odplata odpovedajúca aspoň vlastným nákladom, prislúcha podniku náhrada vo výške rozdielu medzi vlastnými nákladmi a odplatou, prijatou za splnenie týchto záväzkov. O náhrade, jej výške a spôsobe jej platenia rozhodne vláda, ktorá zároveň určí odvetvie štátnej správy, ktoré poskytne podniku určenú náhradu, a to v štvrťročných vopred splatných sumách. Podnik je povinný zároveň s účtovnou závierkou vzniknuté straty riadne preukázať.

(2) O náhrade strát, vzniknutých z osobitných služieb v záujme obrany štátu, platia príslušné ustanovenia železničného zákona.

§ 13.
Podnikové počtovníctvo.

V svojom podnikovom počtovníctve sa podnik spravuje ustanoveniami zákon zo dňa 16. mája 1946, č. 116 Sb. , o jednotnej organizácií podnikového počtovníctva, a predpismi vydanými podľa neho.

§ 14.
Rozpočet, začiatočná bilancia, účtovná závierka.

(1) Podnik sostavuje podnikový rozpočet a podľa neho hospodári. Jeho rozpočtová závierka je prílohou štátneho rozpočtu.

(2) Podnik sostaví začiatočnú bilanciu do lehoty a podľa smerníc, ktoré určí Ministerstvo dopravy po dohode s Ministerstvom financií. Táto bilancia podlieha schváleniu vlády.

(3) Podnik sostaví účtovnú závierku vždy do lehoty, ktorú určí Ministerstvo dopravy po dohode s Ministerstvom financií. Účtovná závierka je prílohou štátneho záverečného účtu.

§ 15.
Kmeňové imanie.

(1) Kmeňovým imaním podniku je pri jeho zriadení čistá hodnota majetkovej podstaty určená podľa § 11, ods.2 dopravného podnikového zákona v začiatočnej bilancii (§ 14, ods. 2).

(2) Podnik môže kmeňové imanie zvýšiť alebo znížiť len podľa smerníc, ktoré vydá Ministerstvo dopravy po dohode s Ministerstvom financií.

§ 16.
Rezervný fond.

Podnik utvorí z prídelov zo zisku (§ 17), po prípade z mimoriadnych ziskov, ktoré nesúvisia s predmetom podnikania a sú neprevádzkovej povahy, ako i z mimoriadnych príspevkov (darov) rezervný fond, a to až do výšky 10% kmeňového imania podľa stavu ku dňu, ku ktorému sa sostavuje účtovná závierka.

§ 17.
Rozdelenie zisku a úhrada straty.

(1) Zo tisku podniku pripadne:

a) jednotnému fondu pracujúcich suma, určená dekrétom prezidenta republiky zo dňa 24. októbra 1945, č. 104 Sb. , o závodných a podnikových radách, v znení zákona zo dňa 21. júla 1948, č. 188 Sb. ,

b) rezervnému fondu podniku podľa potreby až do 30%,

c) štátnej pokladnici zvyšok.

(2) Ministerstvo dopravy môže po dohode s Ministerstvom financií a Najvyšším účtovným kontrolným úradom, ak sa ukáže to potrebným, primerane znížiť prídel rezervného fondu, uvedený v odseku 1, písm. b), a to až na 20%.

(3) Na náhradu bilančných strát sa použije rezervný fond. Ak nestačí rezervný fond na to, prevedie sa zvyšok straty na nový účet.

§ 18.
Hospodársky rok.

Pre ustanovenie hospodárskeho roku a jeho rozdelenie na obdobia platia všeobecné predpisy o jednotnom hospodárskom roku.

Diel III.
Správa podniku.

§ 19.
Správne orgány.

Správnymi orgánmi podniku sú:

a) predstavenstvo,

b) riaditeľ podniku, ktorý je zároveň predsedom predstavenstva.

§ 20.
Predstavenstvo.

(1) Predstavenstvo sa skladá z predsedu a 15 ďalších členov, z ktorých každý má svojho náhradníka.

(2) Členov predstavenstva a ich náhradníkov vymenúva vláda so zreteľom na primerané zastúpenie Slovenska, a to:

a) jednu tretinu ďalších členov a ich náhradníkov zo stálych zamestnancov podniku, navrhnutých príslušným orgánom jednotnej odborovej organizácie,

b) zvyšujúce dve tretiny členov a ich náhradníkov z odborníkov dopravných, národohospodárskych, finančných a technických po vypočutí príslušného orgánu jednotnej odborovej organizácie.

(3) Členov predstavenstva a ich náhradníkov môže vláda kedykoľvek odvolať po vypočutí príslušného orgánu jednotnej odborovej organizácie.

§ 21.
Členstvo v predstavenstve.

(1) Členom predstavenstva alebo jeho náhradníkom môže byť len československý občan, ktorý má odborné vedomosti a skúsenosti, je štátne spoľahlivý a občiansky bezúhonný.

(2) Členom predstavenstva alebo jeho náhradníkom nemôže byť najmä:

a) kto prevodzuje zárobkový podnik, ktorého podnikanie je v rozpore so záujmami podniku, alebo vykonáva inú funkciu alebo činnosť, ktorá je v rozpore s týmito záujmami,

b) člen závodnej (podnikovej) rady alebo jeho náhradník,

c) príbuzní riaditeľa podniku v priamom rade a jeho súrodenci.

(3) Funkcia člena alebo náhradníka v predstavenstve zaniká:

a) ak odpadnú predpoklady, uvedené v odseku 1,

b) ak nastane u člena alebo náhradníka niektorá z prekážok, uvedených v odseku 2,

c) ak prestane člen predstavenstva alebo jeho náhradník, vymenovaný zo zamestnancov podniku [§ 20, ods. 2, písm. a)], byť zamestnancom podniku,

d) ak sa vzdá člen predstavenstva alebo jeho náhradník funkcie za funkčného obdobia,

e) ak bol člen predstavenstva alebo jeho náhradník odvolaný,

f) uplynutím funkčného obdobia (odsek 5),

g) úmrtím.

(4) V pochybnostiach o tom, či nastaly dôvody zániku funkcie podľa odseku 3, písm. a) alebo b), rozhoduje minister dopravy.

(5) Funkčné obdobie predstavenstva trvá 3 roky; členovia predstavenstva a ich náhradníci sú však povinní vykonávať funkcie ďalej, dokiaľ sa nové predstavenstvo neujme výkonu funkcie.

(6) Náhradník zastupuje člena, za ktorého bol vymenovaný, len ak je zaneprázdnený. Ak sa vzdá člen svojej funkcie za funkčného obdobia alebo ak zanikne jeho členstvo iným spôsobom, nastúpi jeho náhradník na zvyšok funkčného obdobia a vláda vymenuje mu náhradníka podľa ustanovení § 20, ods. 2.

§ 22.
Práva a povinnosti predstavenstva.

(1) Členovia predstavenstva a ich náhradníci složia sľub do rúk ministra dopravy, že budú svedomite plniť svoje povinnosti v súlade so záujmami štátu a podniku, že budú zachovávať mlčanlivosť o veciach prejednávaných predstavenstvom a že ich nikomu nedajú na vedomosť, pokiaľ nie sú na to povinní podľa príslušných predpisov.

(2) Predstavenstvo spravuje podnik so starostlivosťou riadneho hospodára, jeho členovia osobne zodpovedajú za splnenie svojich povinností. O tom, či od člena predstavenstva má byť vymáhaná náhrada škody, spôsobenej nesplnením týchto povinností, rozhoduje Ministerstvo dopravy.

(3) Členom predstavenstva, po prípade ich náhradníkom, prislúcha náhrada hotových výdavkov, spojených s výkonom funkcie, a to podľa smerníc, ktoré vydá Ministerstvo dopravy po dohode s Ministerstvom financií. Ministerstvo dopravy môže im po dohode s Ministerstvom financií okrem toho priznať odmenu za osobitné práce alebo za dosiahnutie zvlášť priaznivých hospodárskych výsledkov podniku.

(4) O ochrane služobného (pracovného) pomeru členov predstavenstva a ich náhradníkov z radov zamestnancov podniku platí primerane ustanovenie § 15 dekrétu prezidenta republiky č. 104/1945 Sb. , v znení čl. I zákona č. 42/1948 Sb.

§ 23.
Pôsobnosť predstavenstva.

Predstavenstvu podniku prislúcha:

a) usnášať sa o svojom spravovacom poriadku (§ 24, ods. 4);

b) usnášať sa o opatreniach, na platnosť ktorých sa vyžaduje schválenie Ministerstvom dopravy, po prípade inými ministerstvami (ústrednými úradmi) alebo vládou, a to:

   1. o zásadách pre sostavenie a vykonávanie dopravného plánu (určenie prepravných úloh, úprava prevádzky, investičnej činnosti a zhospodárnenia prevádzky, § 5),
   2. o návrhu začiatočnej bilancie podniku a jeho zmien (§ 14, ods. 2),
   3. o návrhu rozpočtovej závierky (§ 14, ods. 1, veta druhá), účtovnej závierky (§ 14, ods. 3), rozdelení zisku alebo úhrade straty (§ 17) a odpisovom pláne (§ 8),
   4. o návrhoch úverových opatrení (§§ 6 a 7),
   5. o návrhoch na zvýšenie alebo zníženie kmeňového imania (§ 15),
   6. o návrhoch na priznanie štátneho investičného príspevku (§ 11) a náhrady strát z osobitných služieb (§ 12),
   7. o návrhoch na scudzenie alebo zaťaženie nehnuteľností podniku v hodnote, presahujúcej sumu, ktorú určí Ministerstvo dopravy po dohode s Ministerstvom financií (§ 9),

8. o návrhoch na vymáhanie náhrady škody od riaditeľa podniku alebo od člena predstavenstva (§ 22, ods. 2 a § 25, ods. 5),
9. o návrhoch smlúv podniku so zahraničnými dopravnými podnikmi o tarifnom a prevádzkovom spoločenstve,
10. o návrhoch pracovných a mzdových poriadkov zamestnancov podniku a zmien týchto poriadkov (§ 29, ods. 1) a o návrhu smerníc na udeľovanie odmien zamestnancom podniku za mimoriadny výkon a zlepšovacie návrhy (§ 29, ods. 3 a 4),
11. o zovňajšej úprave a spôsobe užívania podnikového alebo štátneho znaku (§ 4, ods. 2) a služobnej rovnošaty alebo odznaku (§ 29, ods. 2),
12. o návrhoch opatrení, ktoré má podnik urobiť podľa iných predpisov než podľa dopravného podnikového zákona (§ 22, ods. 2 zákona), ak presahujú bežnú prevádzku podniku;

c) rozhodovať o veciach, ktoré presahujú bežnú prevádzku podniku, a to:

1. o nadobudnutí nehnuteľností alebo predaji nehnuteľnosti, ak presahuje kúpna alebo predajná cena sumu, ktorú všeobecne určí Ministerstvo dopravy po dohode s Ministerstvom financií,
2. o scudzení alebo zaťažení nehnuteľností podniku v hodnote, presahujúcej sumu, ktorú všeobecne určí Ministerstvo dopravy po dohode s Ministerstvom financií,
3. o zriadení alebo zrušení vedľajších (pobočných) závodov podniku v cudzine (§ 1, ods. 2),
4. o začatí sporov, ak presahuje hodnota sporu sumu, ktorú všeobecne určí Ministerstvo dopravy po dohode s Ministerstvom financií, a o pokonávkach v týchto sporoch,
5. o zásadách pre zadávanie prác a dodávok,
6. o výdavkoch, ktoré nesúvisia priamo s prevádzkou,
7. o dohodách s ostatnými národnými dopravnými podnikmi o prevádzkovom spoločenstve, ak presahujú bežnú prevádzku podniku,
8. o veciach podniku prejednávaných v riaditeľskej rade národných dopravných podnikov, o ktorých nebolo dosiahnuté jednomyseľné usnesenie, po prípade o stanovisku, ktoré v riaditeľskej rade zaujal riaditeľ podniku (§ 20, ods. 5 dopravného podnikového zákona),
9. o smluvách podniku so zahraničnými dopravnými podnikmi o tarifnom a prevádzkovom spoločenstve, pokiaľ ich schválenie nie je vyhradené Ministerstvu dopravy,
10. o predpisoch podniku o pôsobnosti, vnútornom rozčlenení a vzájomnom vzťahu ústredného a oblastného riaditeľstva podniku (§ 28, ods. 2),
11. o udelení alebo odvolaní prokúry alebo obchodného plnomocenstva, ako i o zástupcoch riaditeľa a ich právomoci (§ 27, ods. 1),
12. v personálnych veciach zamestnancov podniku, vyhradených podľa § 32 rozhodnutiu predstavenstva;

d) prejednávať a schvaľovať zprávu riaditeľa podniku o činnosti.

§ 24.
Rokovanie a usnášanie predstavenstva.

(1) Predstavenstvo je spôsobilé usnášať sa, ak sú prítomní predseda alebo jeho zástupca (§ 27, ods. 1, veta prvá) a aspoň 8 ďalších členov alebo ich náhradníkov. Návrh sa považuje za prijatý, ak sa preň vyslovila nadpolovičná väčšina prítomných členov alebo pri rovnosti hlasov predseda, ktorý hlasuje posledný.

(2) Ak je predseda toho názoru, že usnesenie predstavenstva je na ujmu záujmov podniku alebo záujmov štátu, zastaví jeho výkon a podá o tom ihneď zprávu predstavenstvu a Ministerstvu dopravy, ktoré o veci rozhodne.

(3) Minister dopravy môže vyslať na schôdzky predstavenstva zástupcu z činných úradníkov štátnej dopravnej správy; tomuto zástupcovi však neprislúcha hlasovacie právo. Na schôdzkach predstavenstva sa môže zúčastniť tiež zástupca Najvyššieho účtovného kontrolného úradu taktiež bez hlasovacieho práva.

(4) Podrobnosti o tom, kedy a ako sa predstavenstvo svoláva, ako rokuje a ako sa usnáša, určí spravovací poriadok, o ktorom sa samo usnesie.

§ 25.
Riaditeľ.

(1) Riaditeľa podniku ustanovuje a odvoláva vláda po vypočutí príslušného orgánu jednotnej odborovej organizácie. Prejavenie, ktorým sa riaditeľ vzdáva svojej funkcie, berie na známosť minister dopravy, čím funkcia riaditeľa zaniká.

(2) Riaditeľom môže byť len československý občan, ktorý má odborné vedomosti a skúsenosti a je štátne spoľahlivý a občiansky bezúhonný.

(3) Riaditeľ nesmie vykonávať zamestnanie, funkciu alebo inú činnosť, ktorá je v rozpore so záujmami podniku, ani nesmie prevádzať akýkoľvek zárobkový podnik, ani sa na ňom zúčastniť.

(4) Riaditeľ zloží sľub do rúk ministra dopravy, že bude svedomite plniť svoje povinnosti v súlade so záujmami štátu a podniku, že bude zachovávať mlčanlivosť o veciach, prejednaných predstavenstvom, i o iných veciach obchodného tajomstva, a že ich nikomu nedá na vedomosť, pokiaľ nie je na to povinný podľa príslušných predpisov.

(5) Riaditeľ je, vykonávajúc svoju funkciu, povinný konať so starostlivosťou riadneho hospodára a osobne zodpovedá za splnenie svojich povinností. O tom, či sa má od riaditeľa vymáhať náhrada škody, ním spôsobenej, rozhoduje na návrh predstavenstva Ministerstvo dopravy.

(6) Svojej funkcie sa riaditeľ ujíma dňom zloženia sľubu, čím sa stáva, pokiaľ ním už nebol, zamestnancom podniku; jeho pracovný pomer zaniká dňom, keď bol odvolaný, alebo dňom keď bolo vzaté na známosť, že sa vzdáva funkcie. Ak nedošlo k zániku pracovného pomeru za okolností, pre ktoré by bolo inak možno pracovný pomer zrušiť predčasne, prislúchajú riaditeľovi požitky najmenej za čas, za ktorý by inak náležaly, keby bol pracovný pomer rozviazaný výpoveďou.

(7) Na ustanovenie a odvolanie riaditeľa sa nevzťahujú predpisy o spolurozhodovaní závodného zastupiteľstva zamestnancov pri prijímaní a prepúšťaní zamestnancov, po prípade o spolupôsobení tohto zastupiteľstva pri zaraďovaní zamestnancov na pracovné miesta a o predchádzajúcom súhlase okresného úradu ochrany práce pri dojednaní a rozviazaní pracovného pomeru.

(8) Riaditeľovi prislúcha služobný titul „ústredný riaditeľ“.

§ 26.
Právomoc riaditeľa.

Riaditeľ zastupuje podnik a značí jeho firmu, vedie veci jeho bežnej prevádzky, robí opatrenia a rozhodnutia v jeho prevádzke, ktoré nie sú vyhradené predstavenstvu (§ 23), a vykonáva usnesenia predstavenstva. Ak niet predstavenstva alebo ak nie je schopné sa usnášať alebo ak je nebezpečenstvo v meškaní, prislúcha riaditeľovi, aby urobil potrebné neodkladné opatrenia; je povinný o nich podať zprávu predstavenstvu na najbližšej jeho schôdzke.

§ 27.
Zastupovanie riaditeľa.

(1) Riaditeľa zastupuje v jeho funkcii predsedu predstavenstva [§ 19, písm.b)] člen predstavenstva, ktorého ustanoví predstavenstvo. V ostatnej jeho právomoci (§ 26) ho zastupujú vedúci úradníci ústredného riaditeľstva podniku (§ 28), ktorých určí predstavenstvo. Predstavenstvo zároveň vymedzí rozsah zastupovania a môže ich poveriť tiež stálym zastupovaním riaditeľa v určitých veciach jeho právomoci.

(2) V správe podniku v oblasti Slovenska zastupuje riaditeľa podniku vo veciach jeho právomoci, podľa § 26, vety prvej, oblastný riaditeľ; podrobnosti upravia vnútorné predpisy podniku (§ 28, ods. 2).

(3) Oblastného riaditeľa vymenúva a odvoláva minister dopravy po vyjadrení povereníka dopravy a po vypočutí príslušného orgánu jednotnej odborovej organizácie zo zamestnancov podniku. Platí o ňom obdobne ustanovenie § 25, ods. 1, druhej vety a ustanovenia § 25, ods. 4, 5 a 7.

§ 28.
Výkonná správa.

(1) Výkonnými orgánmi správy podniku sú:

a) ústredné riaditeľstvo v Prahe a oblastné riaditeľstvo v Bratislave,

b) obvodné a miestne prevádzkové jednotky,

c) osobitné hospodárske jednotky, obstarávajúce určité odborné úlohy ústredne pre celý podnik.

(2) Pôsobnosť, vnútorné rozčlenenie a vzájomný vzťah ústredného a oblastného riaditeľstva [odsek 1, písm. a)], upravujú vnútorné predpisy podniku, o ktorých sa usnáša jeho predstavenstvo [§ 23, písm. c), č. 10].

§ 29.
Zamestnanci.

(1) Zamestnanci podniku sú zamestnancami v súkromnoprávnom pomere; pre ich pracovné a mzdové pomery sú smerodajné pracovné a mzdové poriadky, ktoré vyžadujú schválenie Ministerstva sociálnej starostlivosti.

(2) Predstavenstvo podniku určí, kedy zamestnanci podniku majú v službe nosiť rovnošatu alebo služobný odznak, a určí zároveň ich zovňajšiu úpravu a spôsob ich užívania.

(3) Ak dokázal zamestnanec podniku mimoriadny pracovný výkon a tým nielen prispel na zvýšenie celkového výkonu podniku, ale svojím príkladom tiež pôsobil na pracovnú úroveň svojho okolia alebo celku, môže sa mu udeliť v medziach príslušných predpisov primeraná odmena.

(4) Za návrhy, ktorými sa dosiahlo zdokonalenie alebo zhospodárnenie prevádzky, pracovného postupu, zvýšenie dopravy alebo zmenšenie prevádzkových nákladov, možno udeliť v medziach príslušných predpisov odmenu zamestnancovi, ktorý je pôvodcom návrhu. Návrh musí byť odborne preskúmaný, i keď pôvodca nepripojil počtovný rozbor. Výsledok skúmania sa oznámi pôvodcovi a závodnému zastupiteľstvu zamestnancov. Pri určení výšky odmeny sa berie zreteľ na mieru hospodárskeho prospechu z prijatého návrhu.

Diel IV.
Dozor nad podnikom.

§ 30.
Odborný dozor.

(1) Odborný dozor nad podnikom (§ 22, ods. 1 dopravného podnikového zákona) vykonáva Ministerstvo dopravy, ktorému prislúcha:

1. vydávať príkazy pre sostavenie a vykonávanie celoštátneho dopravného plánu ako súčiastky jednotného hospodárskeho plánu a sledovať jeho vykonávanie;
2. preskúmavať a vláde na schválenie predkladať:
   a) návrhy na zmenu predmetu podnikania, sídla a mena podniku (§ 7, ods. 2 dopravného podnikového zákona),
   b) rozpočtovú závierku podniku (§ 14, ods. 1, veta druhá), návrh na priznanie štátneho investičného príspevku (§ 11) a návrh na náhradu strát z osobitných služieb (§ 12),
   c) začiatočnú bilanciu podniku (§ 14, ods. 2),
   d) účtovnú závierku podniku (§ 14, ods. 3), odpočet preddavkov na náhradu strát z osobitných služieb (§ 12, ods. 1);
3. schvaľovať
   a) odpisový plán podniku (§ 8),
   b) úverové opatrenia podniku (§§ 6 a 7),
   c) zvýšenie alebo zníženie kmeňového imania (§ 15),
   d) scudzenie alebo zaťaženie nehnuteľnosti podniku v hodnote, presahujúcej sumu, určenú Ministerstvom dopravy po dohode s Ministerstvom financií (§ 9),
   e) zovňajšiu úpravu a spôsob užívania štátneho a podnikového znaku, rovnošaty alebo služobného odznaku (§ 4, ods. 2 a § 29, ods. 2);
4. určovať sumu, do ktorej smie podnik scudzovať alebo zaťažiť nehnuteľnosti (§ 9), ďalej sumy, nad ktoré má predstavenstvo rozhodovať o nadobudnutí nehnuteľností alebo predaji hnuteľných vecí [§ 23, písm. c), č. 1], o scudzení alebo zaťažení nehnuteľností podniku [§ 23, písm. c), č. 2] a o začatí sporov [§ 23, písm. c), č. 4];
5. rozhodovať
   a) o usneseniach predstavenstva, ktorých výkon riaditeľ podniku zastavil (§ 24, ods. 2),
   b) o odmenách členom predstavenstva (§ 22, ods. 3),
   c) o vymáhaní náhrady škody od riaditeľa podniku alebo od člena predstavenstva (§ 22, ods. 2 a § 25, ods. 5);
6. dozerať na hospodárenie podniku a pre to nazerať do všetkých jeho kníh podnikového počtovníctva, ako aj do iných obchodných písomností, vyžadovať zprávy a vysvetlivky a robiť opatrenia na odstránenie zistených závad.

(2) Pôsobnosť podľa odseku 1, č. 2, písm. b) až d), č. 3, písm. a) až d), č. 4 a č. 5, písm. b) vykonáva Ministerstvo dopravy po dohode s Ministerstvom financií, pôsobnosť podľa odseku 1, č. 3, písm. e) po dohode s Ministerstvom vnútra. Ministerstvo financií môže spolupôsobiť tiež pri výkone dozoru podľa odseku 1, č. 6.

§ 31.
Kontrola.

Podnik podlieha kontrole Najvyššieho účtovného kontrolného úradu.

Diel V.
Prechodné a záverečné ustanovenia.

§ 32.
Príslušnosť v zamestnaneckých veciach.

(1) Príslušnosť k opatreniam o jednotlivých zamestnancoch podniku a príjemcoch odpočivných a zaopatrovacích platov podľa ustanovení § 21, ods. 3 a 4 dopravného podnikového zákona prechádza na správne orgány podniku, a to tak, že pôsobnosť, prislúchajúca podľa doterajších služobných, platových a penzijných predpisov prezidentovi republiky alebo vláde, prechádza na predstavenstvo podniku, pôsobnosť, prislúchajúca podľa týchto predpisov alebo podľa predpisov o úrazovom zaopatrení ministrovi alebo Ministerstvu dopravy, po prípade po dohode s inými ministrami alebo ministerstvami, prechádza na riaditeľa podniku, a pôsobnosť, prislúchajúca osobným (penzijným) úradom, na príslušné obvodné prevádzkové jednotky [§ 28, ods. 1, písm. b)].

(2) Dokiaľ nebudú vydané predpisy, uvedené v § 21, ods. 2 a 4 dopravného podnikového zákona , dozerá Ministerstvo dopravy po dohode s Ministerstvom financií na opatrenia vo veciach pracovných (služobných), mzdových (platových) pomerov a penzijného (úrazového) zaopatrenia zamestnancov a pozostalých, uvedených v § 21, ods. 3 a 4 toho istého zákona .

§ 33.
Účinnosť a vykonanie.

Toto nariadenia nadobúda účinnosť dňom 1. januára 1949; vykoná ho minister dopravy po dohode s ministrom financií a ostatnými zúčastnenými členmi vlády.

Zápotocký v. r.

Petr v. r.

Vydavateľ Zbierky zákonov Slovenskej republiky a prevádzkovateľ právneho a informačného portálu Slov-Lex dostupného na webovom sídle www.slov-lex.sk je Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie 13, 813 11 Bratislava, tel.: 02 571 01 000, e-mail: helpdesk@slov-lex.sk.